

21 Μάρτη: Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού: Η σφαγή του Sharpeville

της Έλενας Παπαγεωργίου

Την 21η Μάρτη του 1960, 69 ειρηνικοί διαδηλωτές σφαγιάστηκαν και πάνω από 180 τραυματίστηκαν στην παραγκούπολη του Sharpeville της Νότιας Αφρικής από εν ψυχρώ πυροβολισμούς της Νοτιοαφρικανικής αστυνομίας, κατά τη διάρκεια διαδήλωσης εναντίον των ρατσιστικών νόμων της χώρας. Με αφορμή το τραγικό αυτό γεγονός, ο ΟΗΕ ανακήρυξε, 6 χρόνια μετά, την 21η Μαρτίου ως Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων.

Το καθεστώς της χώρας αυτής, ευρύτερα γνωστού ως Απαρτχάιντ είχε χωρίσει τον πληθυσμό στις εξής ομάδες:

- Λευκοί: Βορειοευρωπαίοι άποικοι οι οποίοι είχαν συγκεντρωθεί σε συγκεκριμένα αστικά κέντρα.
- Μαύροι: Γηγενής πληθυσμός Αφρικανών
- Έγχρωμοι: Ευρέως γνωστοί ως Μιγάδες. Είχαν προκύψει με την πάροδο των αιώνων μέσω των μεικτών γάμων μεταξύ μαύρων και λευκών, και οποιασδήποτε άλλης φυλής.
- Ινδοί: Απογόνους μεταναστών του 19ου αιώνα που είχαν πάει ως εργάτες στην Νότιο Αφρική από την Ινδία. Οι περισσότεροι ζούσαν κυρίως γύρω από την περιοχή του Ντέρμπαν.

Όλα ξεκίνησαν από έναν νόμο που απαγόρευσε τους μεικτούς γάμους, κυρίως αυτούς μεταξύ λευκών με ανθρώπους από άλλες φυλετικές ομάδες. Μέσα σε ελάχιστο χρονικό όμως διάστημα, η χώρα οδηγήθηκε στο να ορίζει βάσει φυλής, την εκπαίδευση, την εργασία και την ιατρική περίθαλψη που θα λαμβάνει κανείς,

μέχρι και την περιοχή στην οποία πρέπει να διαμένει κανείς.

Η κυβέρνηση για να μπορέσει να ελέγξει τις πολιτικές δραστηριότητες των μαύρων, αντρών και γυναικών, τους υποχρέωνε να κυκλοφορούν με κάτι σαν εσωτερικό διαβατήριο (pass), που όριζε αν είχαν κυβερνητική άδεια να βρίσκονται σε συγκεκριμένες συνοικίες. Οποιοσδήποτε λευκός, ακόμη κι ένα παιδί, μπορούσε να ζητήσει να δει αυτό το διαβατήριο, ενώ αν κάποιος δεν το είχε μαζί του, τον συλλάμβαναν.

Το Αφρικανικό Εθνικό Κονγκρέσο αποφάσισε τότε να ξεκινήσει μια καμπάνια εναντίον αυτών των διαβατηρίων. Η καμπάνια είχε προγραμματιστεί να ξεκινήσει στις 31 Μάρτη, αλλά το Παναφρικανικό Κογκρέσο επέσπευσε την ημερομηνία της πρώτης διαδήλωσης κατά 10 ημέρες. Περίπου 6000 άνθρωποι ξεκίνησαν τη διαμαρτυρία, αλλά κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης όλο και περισσότεροι μαύροι ενώνονταν με την πορεία, ο αριθμός της οποίας άγγιξε τους 19.000 ανθρώπους. Όλοι αυτοί συγκεντρώθηκαν τότε στο αστυνομικό τμήμα της πόλης χωρίς τα περίφημα διαβατήρια τους και με την απαίτηση να τους συλλάβουν.

Η αντίδραση των αστυνομικών, οι οποίοι ήταν σαφώς λιγότεροι, ήταν αστραπιαία. Ανοίγοντας πυρ προς το απροστάτευτο πλήθος, μέσα σε ελάχιστα λεπτά η διαδήλωση βάφτηκε στο αίμα. Η αστυνομία για να δικαιολογήσει τη σφαγή, ως συνήθως, υποστήριξε ότι το πλήθος ήταν οπλισμένο, ενώ χρησιμοποίησε ως δικαιολογία γελοία ελαφρυντικά, όπως αυτό της απειρίας και της άμυνας απέναντι σε ένα επιτιθέμενο πλήθος. Όμως, υπήρχαν φυσικά αυτόπτες μάρτυρες που κατέθεσαν ότι οι διαδηλωτές δεν είχαν τίποτε άλλο παρά πέτρες στα χέρια στους.

Μετά από το γεγονός αυτό η κυβέρνηση κήρυξε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Το 1961 δημιουργήθηκε το ένοπλο τμήμα του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου, το οποίο οργάνωσε περισσότερα από 200 σαμποτάζ, ενώ η κρατική καταστολή κορυφωνόταν. Κατά τη διάρκεια της ταραγμένης δεκαετίας, συνελήφθησαν και καταδικάστηκαν σε ισόβια κάθειρξη ο Νέλσον

Μαντέλα και ο Γουόλτερ Σίσουλου, ενώ ο Όλιβερ Τάμπου διέφυγε στο εξωτερικό για να συνεχίσει από εκεί τον αγώνα.

Για εμάς δεν πρόκειται για μια επέτειο όπου θα γίνουν θεσμικές παρεμβάσεις και θα χυθούν κροκοδείλια αντιρατσιστικά δάκρυα από το ίδιο το σύστημα που γεννά το ρατσισμό για να μας διασπά και να μας εκμεταλλεύεται ευκολότερα. Αντίθετα, είναι ημέρα συσπείρωσης και κοινής δράσης όλων των ζωντανών δυνάμεων του μεταναστευτικού, εργατικού, νεολαιίστικου και αντιρατσιστικού κινήματος, που παλεύουν για ίσα δικαιώματα στους μετανάστες και καλύτερη ζωή για όλους.

Υ.Γ. Επειδή τότε τα φιλμ ήταν φτιαγμένα έτσι ώστε να λαμβάνουν υπόψιν το πρόσωπο μόνο με λευκό δέρμα, η εταιρεία Polaroid κατασκεύασε μια ειδική φωτογραφική μηχανή, την ID-2 έτσι ώστε να έχει ένα κουμπί για να αυξάνει την ένταση του φλας – γεγονός που επέτρεπε να χρησιμοποιηθεί για τη φωτογράφιση των μαύρων για τα περιβόητα εσωτερικά διαβατήρια.